

Gezamenlijke bijeenkomst platform Kabels en leidingen en platform Meerwaarde ondergrond

Op **5 september 2019** hebben de platforms Kabels en leidingen en Meerwaarde ondergrond een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd in Zoetermeer. De wijk Palenstein in Zoetermeer is een van de 27 proefwijken voor het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving. De vraag die bij de platformbijeenkomst centraal stond: welke impact heeft de warmtetransitie op de ondergrondse infrastructuur en hoe kan bij het realiseren van deze ondergrondse opgave de maximale gebiedsbaten bereikt worden? Integraliteit en samenloop met andere opgaves spelen daarbij een belangrijke rol. Bij de platformbijeenkomst hebben we ons over de vraag gebogen hoe de gemeenten en netbeheerders gezamenlijk kunnen werken aan een invulling die enerzijds de meeste maatschappelijke waarde oplevert en anderzijds past bij de eigen organisatiedoelstellingen.

De middag werd afgetrapt door Peter Verheggen, programmamanager Duurzaam en Groen Zoetermeer. Hij vertelde waarom de gemeente de wijk Palenstein heeft gekozen om als eerste aardgasvrij te maken, welke vervangingsopties er zijn en welke impact dit heeft op de ondergrondse netwerken. Verder vertelde hij hoe het proces met de stakeholders en bewoners verloopt.

Daarna nam Eelco de Vink, gebiedsregisseur energietransitie van Stedin, het stokje over. Hij ging in op de benodigde verzwaring van het elektriciteitsnetwerk in de wijk en het bijbehorende bovengrondse en ondergrondse ruimtebeslag. Daarbij onderstreepte hij het belang van de vroegtijdige samenwerking tussen gemeente en netbeheerders, zodat de netbeheerder tijdig de benodigde aanpassingen aan de netwerkinfrastructuur kan voorbereiden. Netbeheerders zouden al bij de strategische visievorming in het proces betrokken moeten worden.

Vervolgens vertelde Ewout Hekhuizen, programmamanager Business Development bij Dunea, over de rol van het drinkwaterbedrijf bij de energietransitie. Dunea staat niet alleen aan de lat voor de kwaliteit en leveringszekerheid van het drinkwater, maar onttrekt ook energie uit drinkwater en is daarmee water- en energieleverancier geworden. Ook voor Dunea is het erg belangrijk om vroegtijdig bij de energietransitie te worden betrokken. De rol van het drinkwaterbedrijf verschuift, net als bij Stedin, steeds meer van beheerder naar regisseur. Vroegtijdige samenwerking voorkomt verrassingen tijdens de uitvoering en biedt de mogelijkheid om kansen, zoals de opwekking van energie uit drink- of oppervlaktewater, te benutten.

Daarna was Dennis Hijman, programmamanager Ruimte van de gemeente Westland, aan de beurt. In de gemeente Westland wordt al sinds 2008 gebruikgemaakt van geothermie als alternatief voor gas voor de verwarming van kassen. In het kader van de energietransitie is de ontwikkeling van geothermie in een versnelling gekomen. Glastuinbouwbedrijven zijn samenwerkingsverbanden aangegaan en hebben als 'warmtecoöperaties' lokale netwerken aangelegd voor warmtedistributie, waarbij partijen ook kansen zien om de verschillende bronnen en netwerken aan elkaar te koppelen. Hiermee zou een regionaal distributiesysteem voor warmte ontstaan, waarbij naast geothermiebronnen ook andere warmte-invoerders kunnen worden aangesloten. Vanwege de ruimtelijke impact, koppelkansen, minimaliseren van overlast en het benutten van toekomstig potentieel voor gebouwen, ziet de gemeente Westland zich genooddaakt om regie te voeren over de aanleg van warmtenetten binnen de gemeente. Dennis Hijman lichtte toe op welke manier de ruimtelijke regierol wordt ingevuld, en met welke uitdagingen en afwegingen de gemeente zich geconfronteerd ziet.

Na de pauze gaf Robert van Hoof van Infram een inleiding op de interactieve sessie over maximale baten en minimale kosten. Het op een goede, efficiënte, kosteneffectieve wijze aanpakken van kabels en leidingen in de ondergrond, met minimale overlast voor de burger, lijkt soms een onmogelijke opgave. Die opgave is op alle mogelijke manieren (bijvoorbeeld qua ruimte, scope, belanghebbenden) al complex, maar de energietransitie doet er vaak nog een schepje bovenop. De grote vraag is hoe men meer grip kan krijgen op de complexiteit, bijvoorbeeld door een rekenmechanisme waarbij voor alle partijen de financiële gevolgen van een keuze zo helder mogelijk inzichtelijk worden. Het idee is om een systematiek te ontwikkelen

waarbij grote, ingewikkelde opgaven zodanig gestructureerd worden dat iedereen zijn eigen belang herkent, het belang van anderen erkent, belangen kunnen worden uitgewisseld en besluiten genomen worden. Daarbij draait het om het maximaliseren van de gebiedsbaten door het meekoppelen van andere opgaves en het minimaliseren van de kosten door een gezamenlijke businesscase te ontwikkelen door alle betrokken partijen.

Na de inleiding van Robert van Hoof heeft de ene helft van de deelnemers in groepjes de mogelijkheden voor maximalisering van de gebiedsbaten verkend en de randvoorwaarden benoemd die daarbij gelden. De andere helft heeft verkend hoe de kosten voor de uitvoering van de vervangings- en renovatieopgave kunnen worden geminimaliseerd. Vanuit het COB zal Robert van Hoof in het kader van Common ground voor ondergrondse infra (www.cob.nl/commonground) de verzamelde input de komende periode met belanghebbende partijen onderzoeken. Er zal worden onderzocht of methoden die voor andere opgaves zijn ontwikkeld, ook voor kabels en leidingen soelaas kunnen bieden.

(Foto's: COB)